

Terje Rein Hansen

Terje Hansen avla siviløkonomeksamen ved Norges Handelshøyskole (NHH) i 1963. Etter et kort opphold som regnskapsanalytiker i Bergens Privatbank, ble han i 1964 ansatt som vitenskapelig assistent ved NHH og deretter i 1965 som stipendiat. Samme år ble han tildelt Ford International Fellowship-stipend og ble tatt opp i doktorgradsstudiet ved Yale University. I 1968 ble han tildelt PhD-graden ved Yale, og han ble deretter ansatt som høyskolelektor i samfunnsøkonomi ved NHH. I 1972 ble han av Kongen i statsråd utnevnt til professor i bedriftsøkonomi. Han tiltrådte 1. juni 1972, bare 32 år gammel. Han har vært instituttstyrer ved Institutt for foretaksøkonomi i to perioder, 1993-1995 og 1999-2001. I 2004 ble han tildelt NHHs pris for fremragende lærerinnsett. Han fikk avskjed i nåde fra sitt embete 1. mai 2005 og har siden vært professor emeritus. I forbindelse med Hansens 70-årsdag i 2009 ble et av NHHs auditorier omdøpt til Terje Hansens auditorium som et uttrykk for hans sentrale posisjon ved høyskolen. Han er fortsatt aktiv i forskning og undervisning og som debattant.

Bakgrunn

Terje Hansen har gjennom sine år ved NHH spilt en svært sentral rolle i utviklingen av alle høyskolens kjerneområder fra forskning og undervisning til formidling. Han har som forsker levert fremragende bidrag til den internasjonale forskningsfronten, og han har som anvendt økonom vist en sjelden evne til å ta i bruk avansert teori og modellering i praksis. Hans interessefelt er vidt og har beveget seg fra metodiske og operasjonsanalytiske problemstillinger til næringsøkonomi, finansiell økonomi, skatt og styringsutfordringer både på bedrifts- og samfunnsplan. Kanskje i større grad enn noen annen fagperson ved NHH har Hansen vært et bindeledd mellom abstrakt matematisk modellbygging på den ene siden og praktisk og løsningsorientert forskning på den andre siden. Han har gjennom sitt virke bidratt til økt verdiskaping i en rekke næringer av stor betydning for samfunnet. Han har også vist et stort engasjement for økonomisk politikk. Han er en god, uredd og ofte provoserende debattant med evne til å spissformulere og rokke ved inngrodde sannheter.

Forskning

Terje Hansen leverte tidlig i sin karriere tunge forskningsbidrag til den internasjonale litteraturen og hans grunnforskningsarbeider siteres fortsatt hyppig. Han var opptatt av å anvende avanserte operasjonsanalytiske metoder for å forbedre beslutningstakingsprosesser i organisasjoner og bedrifter. Operasjonsanalytiske teknikker blir brukt til å analysere komplekse situasjoner fra den virkelige verden, og hjelper beslutningstakere til å ta effektive beslutninger, utvikle mer produktive systemer og optimalisere driften.

Hansen tilbrakte stipendiatperioden som doktorgradsstudent ved Department of Economics ved Yale University i USA under veiledning av den internasjonalt kjente økonomen Herbert Scarf. Han samarbeidet også nært med Tjalling C. Koopmans, som fikk Nobels minnepris i økonomi i 1975. Hansens doktoravhandling var matematisk svært avansert og omhandlet modellering av likevekt og beregning av likevektspriser i en økonomi. Etter at Hansen kom tilbake til Norge i 1968, beholdt han tilknytningen til Yale som Research Fellow ved Cowles Foundation. Denne tilknytningen gjorde det mulig for han å fortsette å jobbe sammen med noen av verdens fremste forskere på feltet.

Samarbeidet med tidligere veileder Scarf resulterte i monografien «The Computation of Economic Equilibria», utgitt i 1973. Scarf hadde utviklet en metode for å kalkulere likevektspriser, men den var ikke særlig anvendbar. Hansens doktoravhandling ved Yale beskrev en alternativ metode for å

kalkulere likevektspriser som var mye enklere å implementere enn Scarfs metode. Monografien er en presentasjon av deres felles arbeid på dette området og inneholder også praktiske anvendelser av metoden.

For dette felles arbeidet ble Hansen og Scarf tildelt Lanchester-prisen samme år som boken utkom. Prisen blir tildelt av Institute for Operations Research and Management Science, den ledende profesjonelle og akademiske organisasjonen på området, for «det beste bidraget til forskning innen operasjonsanalyse, publisert på engelsk». Boken ble beskrevet som «the first comprehensive treatment of an idea, currently under intense development, which permits the constructive computation of approximate fixed points of continuous mappings». Begrunnelsen for prisutdelingen konkluderer med at «The blend of elegant new theory, of computational experimentation, and of practical application to economics, mathematical programming, and game theory is in the highest tradition of the art of operations research».

Utdanning og forskningsorganisering

I løpet av sitt virke har Terje Hansen gitt avgjørende bidrag til utviklingen av høyskolen som en internasjonal forsknings- og utdanningsinstitusjon. Han har utmerket seg både som studieutvikler, kursutvikler og som foreleser i noen av høyskolens mest populære kurs. Hans personlige innsats har vært medvirkende for rekrutteringen av flere sentrale medarbeidere til høyskolens fagstab. Etter å ha blitt imponert over hvordan utdanning på høyere nivå var organisert i USA, vurderte Hansen mulighetene for å etablere et lignende program i Norge. Det ble utarbeidet et forslag til et amerikanskinspirert utdanningsprogram på høyere nivå, hvor studentene ble tildelt veiledere for oppgavedelen av studiet. Forslaget ble godkjent og høyere avdeling studium (HAS) ble etablert i 1972. Dette ble senere kursdelen i høyskolens organiserte doktorgradsutdanning. Hansen har også gitt avgjørende bidrag til videreutviklingen av siviløkonomstudiet, som er NHHs hovedprogram. Hansen ledet studieplankomiteen som la grunnlaget for at studiet i 1975 ble inndelt i to avdelinger med større grad av spesialisering og en samlet studietid på fire år. Denne strukturen viste seg å være svært fremtidsrettet og bidro til at siviløkonomstudiet opprettholdt sin sterke posisjon i en periode hvor konkurransen om de beste studentene ble stadig hardere. Hovedtrekkene i studieplanen fra 1975 lå fast helt til 1994.

Hansens interesse for praktisk anvendelse av forskning, sammen med hans tro på den amerikanske tradisjonen med ekstern finansiering av forskningsprosjekter, gjorde at han så muligheten til å etablere et senter for anvendt forskning. Han var med på å lansere ideen om et senter for oppdragsforskning ved høyskolen. Senter for Anvendt Forskning (SAF), som var en av forløperne for nåværende Samfunns- og næringslivsforskning (SNF), startet opp i 1974. Det første prosjektet som ble lagt til senteret var ledet av Hansen – torskefiskeprosjektet finansiert av Norges fiskeriforskningsråd. Ved opprettelsen av SNF i 1991 ble Hansen forskningssjef ved et av sentrene ved SNF. Få økonomer i Norge har vært mer opptatt enn ham av å vise at økonomisk analyse er anvendelig og nyttig i praktiske sammenhenger, og få har gjort mer for å stimulere fagmiljøet til å engasjere seg i anvendte problemstillinger.

Bedrifts- og samfunnsengasjement

Både som forsker og formidler, gjennom styreverv og som investor har Terje Hansen på en unik måte demonstrert hvordan økonomifaget kan anvendes til bedre beslutninger og økt verdi-skaping i samfunns- og næringslivet.

Hansen så tidlig at de metodene han hadde jobbet med å utvikle i USA hadde anvendelser i næringslivet. Hovedfokus var på modellering og beregning av likevekt og den innsikt man oppnår ved en analyse; formulering av modell, fortolkning av løsning og beregning av løsning under alternative forutsetninger. Et eksempel er utviklingen av en modell for optimal fordeling av reklamebudsjett på annonser i ulike media. Daværende Denofa-Lilleborg, som var en av brukerne av modellen, brukte den på sine produkter i mange år og har uttalt at den bidro sterkt til deres suksess med å bygge sterke norske merkevarer. Den ledende brevskolen i Norge brukte også modellen med stort hell til å planlegge sin markedsføring.

Et annet legendarisk eksempel hvor Hansen viste anvendelsespotensialet i operasjons-analytiske metoder er pølseproduksjonsplanleggingen til kjøttvareprodusenten Stabburet. Problemstillingen var å blande ingredienser billigst mulig slik at blandingen tilfredstilte de ulike juridiske, ernæringsmessige, produksjonsmessige og markedsmessige krav til pølser. Analysene gav viktig informasjon til bedriften, herunder tilgang på mange ulike blandingsforhold som kunne testes ut av bedriftens smaksekspert. Dette resulterte i nye oppskrifter som tillot bedriften å variere sammensetningen av råstoff tilpasset for eksempel sesongsvingninger i prisen på kjøtt. Analysen bidro til betydelig redusert råstoffkostnad.

Et tredje eksempel er utviklingen av en modell for å estimere etterspørselen etter sildemel. Sildemel benyttes til fremstilling av fôr til ulike dyrearter. Ved en høy pris vil det være lønnsomt å benytte et minimum av sildemel i en gitt fôrblending, mens ved en lavere pris vil det være lønnsomt å øke innslaget av sildemel. Ved å modellere dette fôrblendings-problemet lyktes det Hansen å estimere den aggregerte etterspørselen etter sildemel. Denne innsikten var avgjørende for at monopolisten Nordsildmel, norsk sildolje- og silde-melsindustri felles salgslag, lyktes i å bedre sin strategiske tilpasning i eksportmarkedet.

Dette fiskeriøkonomiske engasjementet førte også Hansen inn mot analyser av næringen på et mer overordnet nivå. Industridepartementet ønsket en strukturanalyse av sildolje- og sildemelsindustrien. På vegne av Senter for anvendt forskning ved NHH fikk Hansen i oppdrag å lede arbeidet. Det såkalte Strukturutvalget avga sin innstilling i 1976. Analysene viste at næringen i årene 1981-1985 ville gi et årlig underskudd på 300 millioner og utvalget anbefalte en reduksjon av fangstflåten med 35 % og at 16 foredlingsanlegg i Sør- og Midt-Norge ble nedlagt. Rapporten høstet politisk storm, men anbefalingene ble tatt inn i Fiskeridepartementets langtidsplan året etter. I forlengelsen av disse arbeidene ble Hansen på begynnelsen av 1980-tallet engasjert til å skrive en ny rapport om kapasitetsforholdene i fiskeforedlingsindustrien. Denne ble trykket som vedlegg til NOU 1982:42.

I den offentlige debatten på midten av 1970-tallet var Hansen også blant de første som påpekte at lønnsomheten til kraftkrevende industri skyldtes subsidierte kraftpriser og at subsidiene burde avvikles. I samarbeid med NHH-kollega Lars Mathiesen ble det gjort detaljerte analyser som underbygget anbefalingen. Disse ble presentert for blant annet Industrikomiteen på Stortinget og Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd. Gradvis fikk Hansens og Mathiesens gjennomslag for sitt syn. Hansen var også sentral i debatten rundt utbyggingen på Rafnes og fikk der Riksrevisjonens støtte i at gassleveransene til Rafnesanlegget kostet samfunnet omkring én milliard i året. Videre deltok han med tyngde i debatten om nytt aluminiumsverk i Tyssedal. På oppdrag av Odda kommune og fag-foreningen ved DNN Aluminium la Hansen i 1979 fram en rapport om alternativer til det å skape ny kraftkrevende industri i Tyssedal. Hansens forslag – et utviklingselskap for Odda som fikk overta kraften til den pris kraft-krevende industri var villig til å betale – ble aldri

tatt opp til seriøs vurdering. Utviklingen for anlegget som ble bygget i Tyssedal viste imidlertid raskt at Hansen kritikk mot investeringsplanene var berettiget.

Listen over store samfunnsspørsmål de siste tiårene der Hansen har vært involvert er lang. Han reiste tidlig debatt om de store subsidiene til ringnotflåten, argumenterte prinsipielt for støtte til reiselivsnæringen, var blant de første som argumenterte for en delprivatisering av Statoil, bidro med beregninger knyttet til de reelle overskridelsene ved Mongstad-utbyggingen, deltok i kvalitetssikringen av Luftfartsverkets kostnadskalkyler i forbindelse med utbyggingen på Gardermoen, gjorde analyser som problematiserte Statnetts planer om å legge verdens lengste sjøkabel mellom Norge og England og han har påvist hvordan private aktører i skole- og barnehagesektoren kan omgå utbytteforbudet. Et karakteristisk trekk ved Hansens debattform er at han ikke bare gir en analyse av hva som er problemet med dagens ordninger, men også foreslår konkrete alternativer.

På 1980-tallet dreide Hansens faglige interesse mot skatt. Sammen med kollega Knut Boye ga han i 1982 ut læreboken *Personlig Økonomi*. Boken ble opprinnelig skrevet som pensum til et nyutviklet kurs i personlig økonomi ved NHH. Kurset har gjennom alle år hatt svært høy studentoppslutning. Boken ble raskt en bestselger og et eksempel på NHH i rollen som «folkeopplyser». Bokens satte standard for en ny genre og 25. reviderte utgave utkom så sent som i 2008. Hansen og Boye behandlet ulike svakheter i skattesystemet som på den tiden var langt mer komplisert for «mannen i gata» enn det er i dag. Med sin nye og folkelige innfallsvinkel til temaet satte forfatterne et skarpt fokus på skadevirkninger av høy marginal-skatt og de mange omgåelsesmulighetene i datidens regelverk. Kapitlet «På cruise med kona» fra førsteutgaven illustrerer godt Hansens pedagogikk. Hansen og Boye så raskt de tilpasningsmulighetene som lå i distriktskatteloven og hadde tatt dette opp politisk uten respons. Loven gjorde det mulig å avsette penger til distrikts-utbyggingsformål, og man hadde inntil åtte år på seg til faktisk å investere noe. Kapitlet viste hvordan man i distrikts-Norge fullt lovlig kunne utnytte disse skattereglene til å reise på cruise med kona og deretter kjøpe en traktor og aldri bruke den. Alt for penger man ellers hadde betalt i skatt. Eksemplet fikk stor medieoppmærksomhet og flere ledende politikere og byråkrater mente det var svært upassende at Hansen gjorde det norske folk oppmerksom på tilpasningsmuligheter som ellers bare ville vært kjent blant skatteeksperter. Men når slike tilpasningsmuligheter ble synliggjort, ble det også politisk nødvendig å forbedre regelverket. Hansens engasjement var således med å danne bakteppe for den store skattereformen i 1992 hvor han ble direkte involvert både som rådgiver og utreder.

Gjennom boken *Personlig økonomi* hadde Hansen også satt søkelys på de gunstige skatte-reglene for kommandittselskaper. I 1984 ble han engasjert av Finansdepartementet til å utrede nye regler, og han anbefalte en kraftig innstramning. I 1987 foreslo regjeringen nye regler i tråd med Hansens forslag, men Stortinget gikk i mot på grunn av sterk motstand fra Rederiforbundet. Hansens syn fikk imidlertid gjennomslag i skattereformen i 1992.

På oppdrag fra Stortingets finanskomite ga Hansen sammen med fire NHH-kolleger viktige bidrag til utformingen av delingsmodellen i 1992. I lys av de erfaringene som ble høstet etter implementeringen var Hansen dessuten sterkt engasjert i debatten om modellens styrker og svakheter. Han leverte en evalueringsrapport til Finansdepartementet i 1994 og holdt et fagseminar for Finans-komiteen på Stortinget i 1995. I 1997 gjorde Bondevikregjeringen en regelendring knyttet til aktive eiere. Hansen var da raskt ute og påpekte hvilke tilpasnings-muligheter dette åpnet for og hvordan de nye reglene i særlig grad begünstiget revisorer, advokater, meglere, konsulenter og andre i høyt lønnede frie yrker.

Hansens synliggjøring av hvordan rike – og ofte kjente – mennesker i årene etter 1997 utnyttet delingsmodellen til å unngå skatt var klart medvirkende til at modellen ble avviklet i 2004.

I tillegg til flere bøker om skatt og økonomisk styring har Hansen publisert en rekke arbeider om skatt i norske fag- og profesjonstidsskrifter. Hans sterke bakgrunn i samfunnsøkonomi, dype bedriftsøkonomiske innsikt og interesse for arbitrasjemuligheter har gjort han til et kontinuerlig korrektiv både til snevre næringslivsinteresser og rent teoretisk orienterte skatteøkonomer. Han har stått for det han mente var fornuftig til enhver tid, uten hensyn til spesielle interesser det være seg offentlige eller private.

Hansens rolle i samfunnslivet har dessuten ikke begrenset seg til utredninger og debatt. Han har også vært sakkyndig i store og svært kompliserte rettsaker hvor han har lagt ned betydelig arbeid. I Transocean-saken som i skrivende stund pågår i Oslo tingrett, er han sakkyndig for staten. Dette er tidenes største økokrimsak i norsk rett, og Hansens innsats er viktig for å hindre erodering av det norske skattefundamentet. På tross av store helseproblemer mener han det er viktige allmenne hensyn som tilsier at han stiller sin ekspertise og arbeidskraft til disposisjon.

Hansen har ikke bare engasjert seg for staten, men også for den «lille mann i gata». Et eksempel er Aker RGI-skjønnet der han hjalp småaksjonærene i rettsaken mot Kjell Inge Røkke. Striden stod om rett innløsningspris ved tvangsinnløsning av deres aksjer i Aker RGI og saken endte med at Røkke måtte øke innløsningsprisen til 1150 småaksjonærer og Folke-trygdfondet med til sammen 300 millioner kroner. Et annet eksempel er at Hansen ved flere anledninger har gitt veiledning og retts hjelp til enkeltpersoner som har blitt utsatt for urimelig skjønnslingning eller på annen måte kommet i vanskeligheter og ikke hatt råd til advokat. Han har senere brukt disse sakene til å påpeke hvor urettferdig et komplisert skattesystem kan være for skattytere som ikke har ressurser til å sjekke ut spesielle tolkninger av skattelovene. For å unngå at de med minst penger må betale mer skatt enn det som rett er, foreslo han i forbindelse med sin avgang i 2005 at det bør opprettes et kompetanse-senter hvor ubemidlede kan henvende seg for å få råd og hjelp til å argumentere mot skattemyndighetene. Han tilbød seg selv å bistå et slikt senter.

Hedersbevisninger, utmerkelser og priser

2015: Ridder 1. klasse av Den Kongelige Norske St. Olavs Orden

2009: Auditorium Terje Hansen på NHH innvies

2004: NHHs pris for fremragende lærerinnset

1973: Frederick W. Lanchester Prize

1965: Ford International Fellowship-stipend

Oppsummering

Terje Hansen har levert solide bidrag til den internasjonale forskningsfronten. Som miljøbygger har han på en avgjørende måte bidratt til NHHs utvikling som en internasjonal forsknings- og undervisningsinstitusjon. Gjennom sitt samfunnsengasjement har han på en fremragende måte demonstrert hvordan faget kan anvendes til bedre beslutninger og økt verdiskapning i samfunns- og næringsliv. Han har også konsekvent jobbet for å utbedre svakheter i skattesystemet og argumentert for forenklinger som hindrer at ressurssterke med tilgang til profesjonell skatteekspertise kan drive ustrakt skatteplanlegging.

Utvalgte publikasjoner for Terje Hansen

Vitenskapelige arbeider på engelsk

1. Capital Budgeting with Unspecified Discount Rates, *Scandinavian Journal of Economics*, vol. 82, no. 1, 1980, pp. 45-58 (with Øyvind Bøhren).
2. An equilibrium model for an open economy with institutional constraints on factor prices in W. Foster (ed.) *Numerical solutions of highly nonlinear problems*, North Holland, Amsterdam, 1980. (with Lars Mathiesen).
3. The Relationship between Aggregate Costs, Employment and Cargo Capacity of the Norwegian Purse Seiner Fleet, *Scandinavian Journal of Economics*, vol. 81, no. 1, 1979, pp. 18-29.
4. Equilibrium and Linear Complementarity - an Economy with Institutional Constraints on Prices. In G. Schwödiauer (ed.): *Equilibrium and Disequilibrium in Economic Theory*, D. Reidel Publishing Company, Dordrecht, Holland, 1977, pp. 227-237 (with A.S. Manne).
5. Generating Stationary Points for a Class of Mathematical Programming Problems by Fixed Point Algorithms. In *Fixed Points - Algorithms and Applications*, Academic Press, Inc., New York-San Francisco-London 1977, pp. 113-131.
6. A Procedure for Determining Optimal Subsidies and Economic Activity Levels in an Economically Depressed Area, Technical Report no. 132, Operations Research Center, Massachusetts Institute of Technology, 1977, pp. 1-20.
7. Generating stationary points for a non-concave quadratic program by Lemke's almost complementary pivot algorithm. NHH Discussion Paper, 11/1973 (with Lars Mathiesen).
8. On the Approximation of a Nash Equilibrium Points in N-Person Noncooperative Game, *SIAM Journal on Applied Mathematics*, vol. 26, no. 3, May 1974, pp. 622-637.
9. A Brief Survey of Some Applications of Fixed Point Methods. In J. Los and M.W. Los (eds.): *Mathematical Models in Economics*, 1973, pp. 449-459.
10. *The Computation of Economic Equilibria*, Cowles Foundation Monograph, Yale University Press, New Haven 1973 (with Herbert E. Scarf).
11. On the Definition and Computation of a Capital Stock Invariant under Optimization, *Journal of Economic Theory*, vol. 5, no. 3, Dec. 1972, pp. 487-523 (with Tjalling C. Koopmans). Reprinted in *Scientific papers of Tjalling C. Koopmans*, Cambridge, Mass., and London: MIT Press, Vol. 2, 1985, pp. 125-61 (with foreword by Herbert E. Scarf).
12. Collusion of Factor Owners and Distribution of Social Output, *Journal of Economic Theory*, vol. 4, no. 1, Feb. 1972, pp. 1-18 (with Jean J. Gabszewicz).
13. A Note on the Limit of the Core of an Exchange Economy, *International Economic Review*, vol. 1, no. 3, Oct. 1969, pp. 479-83.
14. A Fixed Point Algorithm for Approximating the Optimal Solution of a Concave Programming Problem, Cowles Foundation Discussion Paper No. 277, 1969.
15. An Aggregated Production Function, *Statsøkonomisk Tidsskrift*, vol. 83, no. 1, March 1969, pp. 1-9.
16. On the Approximation of a Competitive Equilibrium, Ph. D. Thesis, Yale University, 1968.

Utvalgte artikler på norsk

17. Aktuelle tilpasninger til skattereformen, *Praktisk økonomi og finans*, Årg. 21, nr. 3, 2005, s. 105-116.

18. Aksjonærmodellen: Skattereformens nyskapning, *Økonomisk forum*, Årg. 58, nr. 9, 2004, s. 9-15.
19. Avskrivningssats på driftsmidler som skattepolitisk virkemiddel, *Økonomisk forum*, Årg. 58, nr. 6, 2004, s. 31-35.
20. Sparing i bank - Et skatteparadis eller et skatteran?, *Økonomisk forum*, Årg. 57, nr. 6, 2003, s. 11-14.
21. Generasjonsaksjeselskapet - det nye smutthullet i skatteloven, *Sosialøkonomen*, Årg. 52, nr. 1, 1998, s. 28-31.
22. Er skattegrunnlaget så uthullet at formuesbeskatningen bør avvikles?, *Sosialøkonomen*, Årg. 51, nr. 6, 1997, s. 2-5, 29 (med Knut Boye).
23. Regjeringens forslag til revisjon av delingsmodellen, *Praktisk økonomi & ledelse*, Årg. 11, nr. 1, 1995, s. 101-111.
24. Formuesbeskatning og arv av næringsvirksomhet, *Praktisk økonomi & ledelse*, Årg. 9, nr. 4, 1993, s. 41-50 (med Knut Boye).
25. En alternativ beskatningsmodell for aksjeselskaper og aksjonærer som eliminerer behovet for deling, *Praktisk økonomi & ledelse*, Årg. 9, nr. 2, 1993, s. 5-13.
26. Kritikken av delingsmodellen - er Gjems-Onstads uttaksmodell et alternativ?, *Praktisk økonomi & ledelse*, Årg. 9, nr. 1, 1993, s. 115-121.
27. Delingsmodellen og beskatningen av aksjeselskaper med aktive eiere, *Sosialøkonomen*, Årg. 46, nr. 10, 1992, s. 2-6.
28. Når gode hensikter blir det godes fiende, *Sosialøkonomen*, Årg. 46, nr. 5, 1992, s. 7-12 (med Tor Hersoug og Bjørn Østbø).
29. Endrete rammebetingelser for livsforsikringsselskapene, *Sosialøkonomen*, Årg. 45, nr. 2, 1991, s. 6-8 (med Bjørn Østbø).
30. Avkastningskrav og skatt: Finansdepartementet på ville veier, *Sosialøkonomen*, Årg. 44, nr. 6, 1990, s. 11-13.
31. Energiøkonomisering og norsk elektrisitetsforsyning, *Sosialøkonomen*, Årg. 41, nr. 6, 1987, s. 30-33.
32. Avkastning og risiko ved ulike selskapsformer, *Sosialøkonomen*, Årg. 37, nr. 6, 1983, s. 33-38 (med Widar Salbuvik).
33. Hvorledes behandle prisstigning i varelagermodeller, *Bedriftsøkonomen*, Årg. 44, nr. 3, 1982, s. 136-138.
34. Fiskeforedlingsindustrien i Sør-Norge. En analyse med vekt på struktur, økonomi og kapasitetsforhold, Vedlegg til *Kapasitetsforholdene i fiskeforedlingsindustrien i Sør-Norge*, NOU 1982: 41 (med Lars K. Grøndahl).
35. Norske skatteparadiser for de informerte, *Sosialøkonomen*, Årg. 35, nr. 4, 1981, s. 4-7.
36. Kraftkrise og kraftkrevende industri, s. 52-56 i *Den korte sannhet Momenter til Stortingets behandling av utbyggingsplanene for Jotunheimen og Breheimen*, Grøndahl, Oslo 1978.
37. Mer ut av reklamekronene, *Markedskommunikasjon*, Nr. 1, 1970.

Bøker på norsk

38. *Personlig økonomi 2008* (25. utg.), Cappelen Akademisk Forlag, 600 sider, 2008 (med Knut Boye, Dag Jørgen Hveem and Bjørn Torgrimsen).
39. *Økonomisk styring av foretak*, Cappelen Akademisk Forlag, 306 sider, 1996 (med Bjørn Svendsen).

40. *Skattereformen* (2. utg.), Bedriftsøkonomens Forlag, 195 sider, 1992 (med Knut Boye).

41. *Økonomiråd for næringsdrivende* (2. utg.), Bedriftsøkonomens Forlag, 296 sider, 1990 (med Knut Boye).

42. *Emner i økonomisk styring*, Bedriftsøkonomens Forlag, 128 sider, 1988.

Utvalgte rapporter og arbeidsnotater fra SAF/SNF

43. SAF R01/78 En strukturanalyse av sildolje- og sildemelsindustrien (med xxx).

44. SAF R01/79 The relationship between aggregate costs, employment and cargo capacity of the Norwegian purse seiner fleet.

45. SAF R02/80 Næringsstruktur og subsidiepolitikk (med Terje Lensberg).

46. SAF A06/80 A World Model for the Fish Meal Market.

47. SAF R01/81 Offentlige virkemidler, elektrisitetspriser og etterspørsel etter elektrisk kraft (med Eirik Holm og David Walker).

48. SAF R03/81 Markedsforskning for fiskerinæringen (med Gerhard Meidell Gerhardsen og Leif Holbæk-Hanssen).

49. SAF R06/82 En analyse av avkastning og risiko ved alternative selskapsformer innenfor shipping (med Erling Iversen).

50. SAF R07/82 Fiskeforedlingsindustrien i Sør-Norge. En analyse med vekt på struktur, økonomi og kapasitetsforhold (med Lars K. Grøndahl).

51. SAF R10/82 A Model of the World Fish Meal Market.

52. SAF R05/83 Beregning av selvkost for konsesjonskraft.

53. SAF R15/89 Nettoligning og skips-KS.

54. SAF R29/89 Aarbakke-utvalgets skisse til reform av bedrifts- og kapitalbeskatningen og norsk skipsfartsnæring.

55. SNF R16/91 Skattereformen 1992: En vurdering av regjeringens reformforslag innen bedrifts- og personbeskatning: Ot.trt nr. 35 (med Kåre Petter Hagen, Thore Johnsen og Knut Boye).

56. SNF R22/92 De kunnskaps- og teknologibaserte bedriftene og skattereformen.

57. SNF R47/94 Evaluering av delingsmodellen (med Knut Terje Fagerland).

58. SNF R20/99 Valg av selskapsform og beskatningsregime for rederivirksomhet.

Andre rapporter

59. Forslag til en forenkling av ligningen av kommandittister. Oslo: Finansdepartementet, 1984.

60. En analyse av de faktorer som påvirker det økonomiske utbytte av vinterloddefisket ved hjelp av en matematisk modell, Fiskeriøkonomiske små-skrifter, Bergen 1971.